



Modalen kommune

# ► **Kommunedelplan for vassforsyning, avløp og vassmiljø 2022-2030**

Planprogram

Oppdragsnr.: 5202413 Dokumentnr.: KDP-01 Versjon: E04 Dato: 2020-10-13





# Kommunedelplan for vassforsyning, avløp og vassmiljø 2022-2030

Planprogram

Oppdragsnr.: 5202413 Dokumentnr.: KDP-01 Versjon: E04

E04	2020-10-13	For høyring og offentlig ettersyn	INVAT	JMH	JMH
Versjon	Dato	Omtale	Utarbeidd	Fagkontrollert	Godkjent



## Innhold

<b>1</b>	<b>Bakgrunn for planarbeidet</b>	<b>4</b>
1.1	Føremål med planprogrammet	4
1.2	Sentrale og lokale rammevilkår	4
1.3	Status for vassforsyninga	5
1.4	Status for avlaup og vassmiljø	5
1.5	Status for organisasjonen	6
<b>2</b>	<b>Mål</b>	<b>7</b>
2.1	Målsettingar for planarbeidet	7
2.2	Målsettingar for vassforsyninga	7
2.3	Målsettingar for avlaupshandteringa	7
<b>3</b>	<b>Program for planarbeidet</b>	<b>8</b>
3.1	Utfordringar og problemstillingar – felles for begge planane	8
3.2	Utfordringar og problemstillingar – vassforsyning	8
3.3	Utfordringar og problemstillingar -avlaup og vassmiljø	8
3.4	Utgreiingstema	9
<b>4</b>	<b>Planprosess</b>	<b>10</b>
4.1	Organisering	10
4.2	Medverknad	10
4.3	Fasar i planarbeidet	10
4.4	Framdrift	10



## 1 Bakgrunn for planarbeidet

Hovudplan for vassforsyning 1997-2007 og Hovudplan for avlaup 1997-2007 for Modalen kommune skal rullerast. Det skal utarbeidast ein felles plan for områda vassforsyning, avlaup og vassmiljø. Planen skal fungere som eit overordna styringsverktøy og skal legge til rette for berekraftig og langsiktig forvaltning av infrastrukturen, samt best mogleg samordning med andre samfunnsaktørar.

Planen skal utarbeidast som ein kommunedelplan og skal vera i samsvar med gjeldande kommuneplan for Modalen, samt krav i sentralt og lokalt regelverk og føringar.

Hovudfokus for vassforsyninga er å legge til rette for gode og framtidretta løysingar for å kunne levere nok og godt vatn til ei kvar tid til alle abonnentane, samt sløkkevatn ved brann.

Hovudfokus for avlaup og vassmiljø er å legge til rette for gode og framtidretta løysingar for oppsamling, transport og reinsing av avlaupsvatn frå alle abonnentane. Vidare skal ein ha fokus på arbeid etter vassforskrifta, der ein har mål om å oppnå og oppretthalde god økologisk og kjemisk tilstand i alle vassførekomstar i kommunen.

### 1.1 Føremål med planprogrammet

Kommunedelplan for vassforsyning, avlaup og vassmiljø skal ha status som kommunal temaplan etter plan- og bygningslova, noko som mellom anna inneber at ein utarbeider eit planprogram for arbeidet (dette dokumentet).

Planprogrammet skal klargjere formål med kommunedelplanen, samt avklare rammer og premisser for arbeidet. Det skal vidare avklarast kva tema og problemstillingar som er knytt til planarbeidet, og kva for utgreiingar som må utførast i planperioden. Det vert òg gjort greie for planprosessen med framdriftsplan, fristar og opplegg for medverknad.

I høyringa av planprogrammet ynskjer ein å få fram om det er andre tema som bør vera med i planen, og/eller om det er særlege verdiar og interesser det må takast omsyn til.

### 1.2 Sentrale og lokale rammevilkår

Både sentrale og lokale lover og forskrifter gir føringar for korleis vass- og avlaupshandteringa skal styrast. Det same gjer regionale og lokale planar, samt retningslinjer, rettleiingar og andre dokument på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. I det følgjande er dei viktigaste trekt fram. Ein gjer merksam på at oversikta ikkje er uttømande.

#### Nasjonalt lovverk og retningslinjer

- Plan- og bygningslova med byggtknisk forskrift
- Forskrift om byggesak
- Forskrift om rammer for vassforvaltninga (vassforskrifta)
- Forskrift om vassforsyning og drikkevatt (drikkevassforskrifta)
- Forskrift om avgrensing av forureining (forureiningsforskrifta)
- Lov om kommunale vass- og avlaupsanlegg
- Internkontrollforskrifta (IK-MAT)
- Naturmangfaldslova
- Lov om vassdrag og grunnvatn (vassressurslova)
- Kulturminnelova
- Lov om vern mot forureiningar og avfall (forureiningslova)
- Rettleiarar frå Norsk Vann, m.a. 162/2008 Veiledning i klimatilpasset overvannshåndtering
- Rettleiarar frå Direktoratet for Samfunnstryggleik og Beredskap m.a. Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging

#### Regionale planar og føringar

- Regional plan for klima og energi 2014-2030
- Regional plan for vassregion Hordland 2016-2021
- Regional vassforvaltingsplan for Vestland vassregion 2022-2027 (under arbeid – erstattar plan for vassregion Hordaland)



## Kommunale planar og føringar

- Kommuneplan for Modalen: Arealdel (2015-2026) og samfunnsdel (2015-2026)
- Planstrategi for Modalen kommune
- Reguleringsplanar
- Risiko- og sårbarheitsanalyse (ROS) for Modalen kommune (2016)
- ROS for brannvesenet i Modalen kommune.
- Tryggleik- og beredskapsplan for vassforsyning.

### 1.3 Status for vassforsyninga

Modalen kommune har om lag 380 innbyggjarar (september 2020). Om lag 300 (85%) av desse har kommunal vassforsyning.

Modalen har fire kommunale vassverk:

- Mo vassverk
- Oddane (Nedre Helland) vassverk
- Øvre Helland vassverk
- Hugnastad vassverk

Vasskjelda for alle vassverka er grunnvassbrønner i lausmassar. I vassverket ved Øvre-Helland og på Oddane er det desinfisering med UV-anlegg, medan dette manglar på Mo på Hugnastad. Tilsigsområda til vassverka er ikkje klausulert.

Leidningsnettet har varierende alder og tilstand. Noko av leidningsnettet er frå 1970-1985, medan andre deler er bygd etter år 2000. Det er gjort fleire utvidingar av leidningsnettet mellom 2000-2018. Det er ikkje kopling via distribusjonsnett mellom vassverka.

Ein god del av drikkevatnet forsvinn grunna lekkasjar i leidningsnettet. Lekkasjenivået er estimert til om lag 20 % samla for alle anlegga, noko som er på linje med andre kommunar ein kan samanlikne seg med. Lekkasjenivået er estimert på bakgrunn av berekningar. For å ha betre kontroll over lekkasjenivået bør det utførast målingar på leidningsnettet. Kommunen har ikkje rutinar for utføring av lekkasjesøk, dette gjerast ved behov eller ved vassleidningsbrot. Kummar med armatur og ventiler har ukjent kvalitet og antatt å vera eit svakt punkt i distribusjonsnettet.

Mattilsynet var på tilsyn i kommunen i mars 2020. Etter tilsyn vart det varsla vedtak om at kommunen må gjennomføre ei farekartlegging/ROS for distribusjonsnett for vassforsyning, samt utarbeide plan for utskifting og vedlikehald.

### 1.4 Status for avlaup og vassmiljø

Om lag 85% av innbyggjarane i Modalen er tilknytt kommunalt avlaupsanlegg. Dette er dei same innbyggjarane som har kommunal vassforsyning.

Modalen har fem kommunale avlaupsreinseanlegg med tilhøyrande leidningsanlegg:

- Øvre Helland (Biologisk reinseanlegg)
- Nedre Helland (Biologisk reinseanlegg)
- Heiane bustadfelt (Slamavskiljar)
- Mo skule (Slamavskiljar)
- Mo sentrum (Slamavskiljar)

Anlegga har varierende alder, tilstand og reinseffekt. I slamavskiljaren i Mo sentrum er kapasiteten grunna utbygging og folkeauke truleg for liten. Anlegget i Mo sentrum har utslepp til sjøresipient (Mofjorden). Resten av anlegga har utslepp til Moelva. Ved utslepp til ferskvassresipient stiller sentrale forskrifter krav om reinsing utover det som vert oppnådd i ein slamavskiljar, og reinsing ved anlegga ved Heiane bustadfelt og Mo skule er derfor ikkje tilstrekkeleg.

Oppsamlingssystema består av separatsystem, samt i nokon grad fellessystem der spillvatn (sanitært avlaupsvatn) og overvatn transporterast i same leidning. Dei delane av nettet som er separatsystem, har også tilført overvatn (framandvatn) i ulik grad grunna feilkoplingar og utette leidningar. Dette er ei utfordring ved reinsing, då reinseanlegg vert overbelasta og ein får større forureiningsutslepp. Ved overbelastning på leidningsnettet, vil ein få meir overløpsutslepp.

Jamfør Vassforskrifta skal alle vassførekomstar ha god økologisk og god kjemisk tilstand innan 2021 (nokon innan 2027). Modalen kommune har avlaupsutslepp til to vassførekomstar, Modalselva og Mofjorden. I tillegg er det private avlaupsutslepp via spredningsgrøft til



Steinslandsvatnet. Steinslandsvatnet og Moelvi er definert som «moderat» med omsyn til økologisk tilstand, og førekomstane er påverka av vassdragsregulering og sur nedbør. Mofjorden er definert med god økologisk og god kjemisk tilstand, men er klassifisert på avgrensa datagrunnlag.

### **1.5 Status for organisasjonen**

Ansvar for utbygging, drift, vedlikehald og tilsyn av vatn, avlaup og vassmiljø er administrativt lagt til Tekniske tenester i Modalen kommune.

Drift av anlegga vert utført av Utestasjonen. Det er sju stillingar på stasjonen, men dei tilsette har arbeid på tvers av fleire fagområde og fungerer som vaktmeisterteneste for heile kommunen.

Kommunen manglar digitalt leidningskartverk. Dette er ei utfordring, mellom anna i planarbeid og ved utarbeiding av ROS for vassforsyninga.



## 2 Mål

Kommunedelplanen skal vere det politiske og administrative styringsverktøyet for vassforsyning, avløp og vassmiljø i kommunen. Planen skal støtte opp under den til ei kvar tid gjeldande arealbruken i kommunen, og det skal utarbeidast tiltaksplan som vert innarbeidd i kommunen sitt langtidsbudsjett/økonomiplan.

Kommunens ynskje om å rullere hovudplanar for vassforsyning og avløp er at ein ser det som nyttig å ha eit overordna styringsverktøy for VA. Dette for å legge til rette for moglegheiter, unngå hasteavgjerder i planlegginga, til dømes ved etablering av annan infrastruktur.

### 2.1 Målsettingar for planarbeidet

Gjennom planarbeidet skal ein

- Avklare om handsaminga av vassforsyning, avløp og vassmiljø i Modalen kommune tilfredstillar gjeldande regelverk, og eventuelt setje inn tiltak for å etterkomme regelverket.
- Avklare behov for ny infrastruktur for vassforsyning og avløpshandtering med rangering og framdrift, til dømes høgdebasseng, reservevasskjelde og leidningsnett. Dette vil gjelde både i nye utbyggingsområde, og i tettbygde område utan tilfredsstillande fellesløyser for vassforsyning, avløp- og overvatn.
- Avklare i kva grad leidningsnettet for vatn og avløp skal sanerast for å redusere høvesvis vasslekkasjar og framandvassmengder.
- Avklare behov, rangering og framdrift for vedlikehald og fornying av eksisterande anlegg, herunder leidningsnett, pumpestasjonar og reinseanlegg.

### 2.2 Målsettingar for vassforsyninga

Hovudmålet for vassforsyning i Modalen kommune er å levere trygt vatn, godt vatn og nok vatn til abonnentane, til ei kvar tid.

I planarbeidet skal ein formulere delmål som støtter opp under hovudmålet, og som blir

styrande for handlingsplanen i kommunedelplanen.

Delmåla vil vere innanfor områda vasskvalitet, forsyningstryggleik, kapasitet, økonomi m.v.

### 2.3 Målsettingar for avløpshandteringa

Hovudmålet for avløpshandteringa i Modalen kommune er at avløpsvatn skal handterast på ein slik måte at vassmiljøet i resipientane ikkje vert forringa og at lovverket er tilfredsstillt.

I planarbeidet skal ein formulere delmål som støtter opp under hovudmålet, og som blir styrande for handlingsplanen i kommunedelplanen.

Delmåla vil vere innanfor områda vassmiljø, oppsamling og transport av avløpsvatn, reinsing og utslepp, økonomi m.v.



## 3 Program for planarbeidet

### 3.1 utfordringar og problemstillingar – felles for begge planane

#### 3.1.1 Klimaendringar

I framtida vil det kome kraftigare og hyppigare ekstremnedbør som følgje av eit meir ustabil klima. Handtering av overvatn med utforming og dimensjonering av leidningsnett er eit viktig tema i planarbeidet. Korleis klimaendringar kan påverke forsyningsikkerheita til vassforsyninga skal også drøftast i planarbeidet.

#### 3.1.2 Leidningsnett – tilstand og tiltak

Dårleg tilstand på vass- og avlaupsleidningsnett fører til lekkasjar både inn og ut av leidningar, forureining, sløsing med energi, leidningsbrot, overfløyming, kapasitetsproblem og andre driftsproblem. Mykje av drikkevatt som lek ut av utette vassleidningar lek inn i utette avlaupsleidningar. Det vil seie at ein må reinse og transportere meir drikkevatt og avlaupsvatt enn det som er naudsynt.

Kontinuerleg arbeid med fornying av leidningsnett er ein føresetnad for å oppretthalde funksjonen. Strategiar og metodar for ei effektiv og ressursvenleg fornying av leidningsnett skal drøftast i planarbeidet.

#### 3.1.3 Vidare utbygging av leidningsnett

Kommunedelplan for vassforsyning, avlaup og vassmiljø skal definere framtidige område med offentlege vass- og avlaupsnett i Modalen. Planen skal legge til rette for infrastruktur i samsvar med utbyggingsmønsteret i gjeldande arealplanar i kommunen.

#### 3.1.4 Energiforbruk og berekraft.

Framtidsretta og berekraftige løysingar for vassforsyning og avlaup skal leggast til grunn ved vidare utbygging av vassforsyninga og avlaupsanlegga i kommunen.

#### 3.1.5 Driftsmessige tilhøve

Driftssituasjonen med omsyn til arbeidstilhøve og økonomi skal vurderast i planarbeidet.

#### 3.1.6 Gebyr

Prognose for gebyr for vassforsyning og avlaup inngår som ein del av planarbeidet. Gebyra reknast ut på grunnlag av gjeldande regelverk for utrekning av sjølvkost for kommunale betalingstenester.

### 3.2 utfordringar og problemstillingar – vassforsyning

#### 3.2.1 Krav til vasskjelder og vasskvalitet

Kommunedelplanen skal legge til rette for at krava i drikkevassforskrifta og anna tilhøyrande regelverk vert stetta i eit langt tidsperspektiv, særleg med omsyn til framtidig klimapåverknad og eventuelle endringar i regelverket. Gjennom planarbeidet skal ein utgreie og gjere val om framtidig løysing for vassforsyning.

#### 3.2.2 Forsyningsnett

Forsyningsnett skal utviklast vidare for å trygge vassforsyninga og sikre stabile leveransar av drikkevatt utan avbrot. I tillegg bør/skal hovudnett ha kapasitet til å levere sløkkevatt.

### 3.3 utfordringar og problemstillingar - avlaup og vassmiljø

#### 3.3.1 Miljøtilstand i resipientane

Modalen er ein del av Vassregion Vestland og vassområde Voss-Osterfjorden og det er utarbeidd regional forvaltningsplan og tiltaksprogram for vassførekomstane, der det er sett mål om at kystvatn, innsjøar og elvar skal oppnå god miljøtilstand innan 2021 (nokon innan 2027).

Det er fleire vassførekomstar i Modalen som er ein del av tiltaksplanen til vassregionen, men ikkje tiltak knytt til utslepp av avlaupsvatt.

Undersøking av resipientane med omsyn til utslepp av avlaupsvatt har ikkje vore utført i





Modalen kommune sidan midten av 90-tallet. Påverknaden frå avlaupsutslepp er antatt å vera liten, men det vil vera hensiktsmessig å undersøkje tilhøve i resipientane som ein del av planarbeidet.

### 3.3.2 Val av reinsem metode

Modalen kommune har krav om reinsing etter kapittel 12 og kapittel 13 i forureiningsforskrifta. Kommunen har utslepp både til sjø og ferskvatn (elv), og to av anlegga med utslepp til Moelvi stettar ikkje kravet til reinsing i forskrifta. Det må gjerast vurderingar knytt til resipientkapasitet og avlaupsvatnets samansetting som ein del av planarbeidet, og setjast inn tiltak slik at både forskrift og behov vert tilfredsstillt.

### 3.3.3 Overløpsproblematikk

Hydraulisk belastning er ein viktig parameter for dimensjonering av reinseanlegg, og separeringstiltak på leidningsnett bør settast inn etter kost/nytte-vurdering. Overvaking og kontroll av overløp er då ein føresetnad.

## 3.4 Utgreiingstema

Kommunedelplan for vassforsyning, avlaup og vassmiljø er i utgangspunktet ein temaplan utan konkrete arealtiltak, men med prinsippavklaringar og forslag til handlingsplan. Handlingsplanen vil innehalde konkrete tiltak som kvar for seg vil kunne krevje ulik handsaming. Tiltak som kan få vesentlege konsekvensar for miljø og samfunn skal konsekvensutgreiast.

Prognosar for innbyggjartal og framtidig arealbruk i Modalen kommune vil danne grunnlag for planlegging av framtidig anleggsstruktur for vassforsyning og avlaup i kommunen.

Planen blir ei vidareføring av tidlegare hovudplanar, der ein ser på status og gjennomførte tiltak frå førre plan, reviderer målsetjingar, samt reviderer handlingsplan og gebyrprognose. Aktuelle hovudtema, identifisert i oppstartsfasen av planarbeidet, går fram av det etterfølgjande. Behovet for ulike utgreiingar vil bli nærare vurdert i det vidare planarbeidet, i

samband med ferdigstilling av analysar av grunnlagsmateriale og fastsetjing av planprogram.

### 3.4.1 Vassforsyning

For vassforsyning er aktuelle tema for utgreiingar og vurdering:

- Kjeldekkvalitet og kjeldekapasitet
- Kapasitet i vassverka
- Brannvasskapasitet i leidningsnett
- Reservevassforsyning
- Vurdere ulike tiltak for lekkasjereduksjon, og omfang av dette
- Vurdere behov for fornying av leidningsnett, samt å prioritere tiltaksrekkefølge for dette
- m.v.

ROS-analyse for vassforsyninga skal leggje grunnlaget for prioriteringar i kommunedelplanen.

### 3.4.2 Avlaup og vassmiljø

For avlaupshandteringa er aktuelle tema for utgreiingar og vurdering:

- Vurdere kapasitet og prosess i reinseanlegga
- Resipientundersøkingar
- Anleggsstruktur
- Vurdere gjeldande utsleppsløyve (primært kommunalt)
- Vurder ulike tiltak for reduksjon av framandvassmengder, og omfang av dette.
- Vurdere behov for fornying av leidningsnett, samt å prioritere tiltaksrekkefølge for dette.
- m.v.



## 4 Planprosess

### 4.1 Organisering

Det er sett ned ei arbeidsgruppe for planarbeidet. Arbeidsgruppa skal møtast jamleg i arbeidet, og skal leggje fram forslag til saker til rådmannen som tek det vidare til politisk handsaming.

Arbeidsgruppa er samansett som følgjer:

- Teknisk sjef
- VA-konsulent i kommunen
- Rådgjevar/sekretær for utarbeiding av planen.

Andre aktørar, til dømes kommunelege kallast inn når det er relevant. Norconsult er rådgjevar/sekretær for arbeidet og gir fagleg og administrativ bistand undervegs i prosessen.

Formannskapet er planmynde, og kommunestyret vedtek planen.

### 4.2 Medverknad

Kommunen (planmyndet) har ansvar for at det gjennom heile planarbeidet leggjast til rette for open og tilgjengeleg medverknad. Medverknaden skal rette seg mot alle som blir berørt av forslaga, herunder

- Innbyggjarane i kommunen,
- Statlege, regionale og kommunale mynde og offentlege organ,
- Private organisasjonar og institusjonar.

I planarbeidet skal ein ta omsyn til interessene til aktørar som blir berørte.

Forslag til planprogram og forslag til plan sendast på høyring og leggjast ut til offentlig ettersyn.

Innspel til planarbeidet kan også sendast inn fortløpande.

### 4.3 Fasar i planarbeidet

- 1) Planprogram
- 2) Utarbeiding av endeleg plan.

Etter at planprogrammet er fastsett, vil arbeidsgruppa utarbeide eit planforslag som vert lagt fram for rådmann som legg saka fram for politisk handsaming i formannskapet.

Formannskapet handsamar planforslaget og legg dette ut på høyring.

Planforslaget blir sendt ut til aktuelle høyringsinstansar. Det vert også annonsert i avisa Vaksdalsposten og på kommunen sine internettsider.

Høyringsuttalane vert administrativt bearbeida, og justert planforslag vert lagt fram for formannskapet, og deretter til kommunestyret for endeleg godkjenning.

Gitt vesentlege endringar etter første høyring vert planen lagt fram til andre gangs høyring.

### 4.4 Framdrift

Følgjande framdriftsplan er lagt til grunn for planarbeidet (Sjå Figur 1).

Målet er at kommunedelplan for vassforsyning, avløp og vassmiljø skal vere klar for endeleg vedtak i kommunestyret hausten 2021.



# Kommunedelplan for vassforsyning, avløp og vassmiljø 2022-2030

Planprogram

Oppdragsnr.: 5202413 Dokumentnr.: KDP-01 Versjon: E04

Aktivitet	2020												2021																										
	månad		9		10		11		12		1		2		3 (påske)		4		5		6		7 (ferie)		8		9		10		11								
	veke	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Samle inn info samt oppstarts- møte og synfaring																																							
Utarbeiding av planprogram																																							
1.gongs politisk handsaming av planprogrammet																																							
Høyring av planprogram(6 veker)																																							
Politisk handsaming -fastsetjing av planprogram																																							
Faglege vurderingar, løysingar/tiltak og prioriteringar																																							
Utarbeiding av framlegg til plandokument n/tiltak og kostn.																																							
Gjennomgang av plandokument og endeleg handlingsplan																																							
Endelig planforslag med økonomidel																																							
1. gongs politisk handsaming av plan																																							
Høyring kommunedelplan																																							
Vurdering av merknader/justering av planframlegg																																							
2. gongs politisk handsaming og planvedtak.																																							

Figur 1: Framdrift for kommunedelplan for vassforsyning, avløp og vassmiljø